

מעצור עולם מינהלי

מאת עמירה הס

אוסאמה ברהם בן ה-36, מכפר רמין שבאזור טול כרם, הוא כפי הנראה אחד האנשים המסוכנים ביותר לביטחונה של ישראל. אחרת לא היה יושב שש שנים רצופות כמעט במעצר מינהלי; אחרת מפקד כוחות צה"ל באיו"ש לא היה מוציא נגדו במאוס את הצו המינהלי ה-13 במספר מאז הצו הראשון בנובמבר 1993; אחרת השופט הצבאי רס"ן נתנאל בנישו לא היה רוחה את הערר על המשך מעצרו, שהגיש ברהם באמצעות עו"ד תמר פלג מהמוקד להגנת הפרט.

כך הסביר נציג התביעה הצבאית, סא"ל אבינועם שרון, לשופט בנישו מדוע אין חוקרים את ברהם על סמך המידע המודיעיני נגדו, שלטענת הרשויות ממשיך לזרום: "מרובר במי שמוחזק במע" צר גם בשל ההווה ולא רק בגלל העבר. אפשר לומר שלא רק המפקד מחזיק אותו במעצר מינהלי אלא גם הוא עצמו מחזיק עצמו שם. המעצר הוא מניעתי ומכאן התשובה למה לא חוקרים. שום חקירה מאומצת לא תביא אדם לדין על הסכנה הצפויה ממנו". פלג טענה בסיכומיה כי

מעצר בלא הגבלת זמן, בלא כל ראיה, בלא כל חקירה של העצור ושל אחרים בעניינו, בלא מתן זכות לארם להורכות, הוא כלתי סביר. תיאורטית, אמרה, ברהם עלול להיות נתון "במעצר עולם" מינהלי. נציגי השב"כ, השופט וצה"ל משוכנע עים שלישראל עריין נשקפת ממנו סכנה גדולה. בעבר נשפט ברהם לשבע שנות מאסר בעוון פעילות בפתח. כיום מייחס לו השב"כ חברות בג'יהאד האיסלאמי. הוא לא מועמד לדין כי השב"כ אינו יכול ולא רוצה לחשוף את הדרכים שבהן השיג את המידע המודיעיני שבידיו. משתפי פעולה שהתחוו לפעילים ואסירים והתחייבו לברכה בשנות מעצרו מכשירי צייתות בתאוו עור טכניקות ריגול שהדיר טות אף אינם יכולים לרמיין? פלג ניסתה בכל זאת לחלץ מידע כלשהו, ברו שיח שהתנהל כך: כמה פריטי מידע יש לכם? יש לא מעט. מכמה מקורות? ממספר מקר רות. למה אתה מתכוון? מקורות אנושיים וכמה אלקטרוניים? אני לא יכול לומר מהם סוגי המקורות. זה נוגע למהות המקר רות.

פלג הצליחה למצער לשמוע מנציג השב"כ המכונה "שי", כי אין לשב"כ הר" דאות או אמרות של מאן דהוא אשר מתייחסות למעשים או דברים של ברהם והמגיעים לכדי עבירה". וגם שאין אוכור בזיכרונות דברים (ור"חות חוקרים מתקיי רות של אחרים, ע"ה) המתייחסים למע" שים. כלומר, בחקירות טריות של אחרים לא נדלה שמו. ובכל זאת "יש מידע חרש". הריון על הערר שהגיש ברהם התקיים כ-18 באפריל בכלל השרון. מעצם מהותו של מעצר מינהלי, אין לעצור שום זכות לדעת במה הוא נחשד, על סמך אילו טענות ומי הטוען נגדו. מידע חסוי הוגש לעיונו של השופט בנישו. הניסיונות להבין את מהותה של אותה סכנה עלומה הצפויה מברהם נכשלה.

בתשובה לשאלת באת כוחו של ברהם אמר "שי", כי "הסיכון שצפוי מהעורר מניע לכדי עבירה... יש דברים שנעשו על ירי העורר לטענתנו והם מגיעים עד כרי עבירה". אך הרברים האלו הם מידע חסוי. "נכון שחלקן של העבירות בוצעו בכלא"

ניסתה פלג. "אני לא אוכל לענות בשלב זה", ענה שי.

פלג המשיכה: גם אם החומר החסוי הזה היה מלפני חמש שנים? "כן", ענה שי. ואת אומרת שיש מידע כזה אך אתה לא יכול לומר עליו כלום. "כן". האם המידע הוא על אוסאמה או לא על אוסאמה, על מעשיו או על מה שאנשים אחרים חושבים עליו? "איני יכול לענות, עניתי בחומר החסוי". הסכנה שאתם סבורים שעולה משחרורו של אוסאמה, האם זה משהו

מאוד ממשי או שאתם חושבים שאם ייצא הוא כבר יעשה משהו? "לא מדובר בהע"ר כות, יש לנו מידע, אני לא יכול לדרת לרמה ספציפית לגבי הסכנה הצפויה".

פלג קראה לערות גם את העורר. "אני שמעתי הרבה דברים, אני לא מכין על מה הם מדברים", אמר. "אני לא אמרתי שום מלה רעה על אף אחר, ערבי או יהודי, בשנה האחרונה. אני יודע שחשוב מאוד שאדם יהיה אחראי על מעשיו. אבל אדם יכול להיות אחראי רק על עצמו ולא על

מה שאנשים מדברים עליו. לדוגמה, ביני אומר שברק רוצה לחזור לקווי 48, זה לא אומר שברק באמת רוצה לעשות את זה... ידוע לי שהשב"כ תיחקר אנשים עלי,

מדובר באנשים שאני לא מכיר. גם הרשות הפלשתינית תיחקרה אנשים אחרים, וגם אותם אני לא מכיר... אמרתי לשב"כ שאני מוכן לחקירה, אפילו אלימה ביותר. אבל אם יש נגדי משהו, אני אחראי. בכלא אנד נו שישה עצורים מינהליים. תשאל אותם, אני לא אומר כלום, אני שואל את עצמי מה עשיתי רע ומה אמרתי לא טוב. כל הונן מצאתי לשאלה זו תשובה... כל הונן השב"כ אומרים שיש מידע חרש, אני רוצה שהם יברקו את המידע ואם יהיה שם משהו עלי, שישלחו אותי לכלא... יש בי תסיסה בפנים. אם יש נגדי משהו תגישו נגדי כתב אישום. תודה".

בשנתיים האחרונות מתכתב ברהם עם מרצה לפילוסופיה באוניברסיטת תל אביב, ד"ר ענת מטר, ועם בני משפחתה. הם גם נפגשו בכלא ארבע פעמים. לד"ר תו, לדעת הסניגורית שלו ולדעת מטר עצמה, חוכן מכתביו הוא ראייה לא פחות קבילה להשקפותיו ועמדותיו מאשר מידע שמוסרים גורמים עלומים, מן הסתם משת"פים שמקבלים תמורה כספית בעבור המידע. "אני בקשר עם ירדנים, גם יהודים וגם ערבים, (ומתבטא) נגד האלי" מות", אמר ברהם לשופט. "המכתבים האלה אינם בשביל להציג לשב"כ אלא כי זו האמת שלי. בעבר השתתפתי ותמכתי במאבק אבל היום הרברים השתנו ויש משא ומתן. גם אצלי השתנו דברים".

גם מטר העידה: "אני הולכת ומשתכח" עת ממכתביו וממשפחתי כי זה בן אדם שמתנגד באופן מוחלט לאלימות... לשא" לת השופט, אני לא משמשת כמסך

עשן...כאינסטרומנט... כל אחר יכול לקרוא ולהתרשם עד כמה הוא אותנטי, גם משיחות עם אחיו, גם מודתכתבתו עם ילדיו, הוא מגלה עניין בפעולות שלהם..." התובע שרון אמר בדברי הסיכום שלו, כי "ההגנה ניסתה להראות לבית המשפט כי מדובר בשוה תמים והחלק החסוי הראה לארנוני שמתחת לעור הכבש מסתתר זאב... ערך העדות של העדה (מטר) הוא כמו זה של הרב עובדיה יוסף שאומר על דרעי "הוא זכאי... אחתו אדם כותב מכת"

בים שיוצע שימצאו דרכם לירי השופט, לעיתון "הארץ".

השופט בנישו התממה יותר מתורש עד שפירסם את החלטתו, כ-23 במאי, לדחות את הערר. בנישו קיבל עקרונית את טענתה המשפטית של פלג, שעל השב"כ מוטלת חובה לפעול להשגת ראיות קבילות נגד העורר. "מוצדק..." להטיל על רשויות החקירה חובה לפעול בהתמדה ובמקרה להשיג ראיות קבילות

נגד העורר, אשר יאפשרו את העמדתו לדין, כך שיוכל להתגונן ואף להוכיח את חפותו", כתב.

אבל פלג, בדברי הסיכום שלה, טענה שאם המפקד הצבאי אינו טורח להשיג ראיות קבילות, "הוא שלל את זכותו היסודית של העורר להליך הוגן, במסגרתו יוכל להוכיח את חפותו, ועל כן יש לשחרר ררו". פלג אף ביקשה מבנישו שירדה על פתיחת חקירה נגד העורר, שבסימה יוד לט אם להעמידו לדין או לשחררו. בנישו לא קיבל את טיעונו. "מטרת המעצר המינהלי... צופה פני עתיד, כולו מכוון למניעת מעשים העלולים להתרחש בעתיד... משכך מצב הרברים, לא ניתן לצפות כי חובת החקירה האמורה תגרום, אם לא הני" בה פרי, לשחרורו של העורר. ייתכנו מצבים שונים בהם לא ניתן יהיה לנקוט בהליכי חקירה יעילים נגד אדם, ועדיין תקום עילה למעצרו המינהלי על סמך חשש קרוב לוודאי כי יפגע, אם לא ייעצר, בביטחון האזור. זהו המצב כאשר החקירה תביא לחשיפת מקורות מידע או כאשר המעצר מושתת, כדברי התובע, על רצונו של העורר אשר טרם קרם עור וגידים... ייאמר כי ער כה נאסף חומר מודיעיני רב נגד העורר אשר ניתן אולי היה להופכו ספק כי בכך היו נפגעים אינטרסים חשר בים עד מאור לביטחון האזור, כגון שיטות פעולה של שירות הביטחון הכללי והיתה נגרמת פגיעה אנושה בביטחון המקורות מוסרי המידע ובאפשרות השב"כ לאסוף מידע בעתיד".